

ASSAIG

Nihilisme i postveritat

Andreu Navarra llegeix 'Pandèmia i postveritat. La vida, la consciència i la Quarta Revolució Industrial' (Fragmenta), de Jordi Pigem. Article traduït del castellà de Cristina Miranda Pla.



— **Andreu Navarra**
Professor de castellà i llatí | Foto de Laia Serch
@AndreuNavarra

02/06/2022 [Faves Tendres #122](#)



S'encimbellava a la llista dels més venuts un assaig del filòsof català **Jordi Pigem**, *Pandèmia i postveritat. La vida, la consciència i la Quarta Revolució Industrial* (Fragmenta), amb un contingut gens tranquil·litzador. Ja se n'han venut prop de 15.000 exemplars, en la seva doble edició catalana i castellana. Malgrat que resulti difícil de resumir l'elenc de desgràcies i perills que semblen amenaçar la nostra convivència democràtica, en gran manera l'assaig descansa sobre l'anàlisi de les dues distòpies literàries més lúcides del segle XX: *Un món feliç* de Huxley i *1984* d'Orwell. Pigem parteix de la idea que, en principi, a l'Àsia s'estaven implantant sistemes de tecnovigilància integral típicament orwellians, mentre que l'Occident semblava apostar per l'autoritarisme *soft* (la *happycràcia*) més basat en l'entreteniment constant i banal, i la despersonalització neoeducadora.



Jordi Pigem

Pigem es pregunta com ha estat possible que haguem abraçat amb una efusió tan acrítica eines que degraden la nostra atenció i la nostra intel·ligència, i en general encerta quan escriu que totes dues tendències, la més repressiva i la més engalipadora, s'han donat de la mà a partir de l'any 2020. Som constantment mesurats, previstos, analitzats i classificats: hem accedit a convertir les nostres escoles i la nostra joventut en productors de dades, en matèria primera deshumanitzada, passant per sobre de tota mena de drets, amb una facilitat inquietant.

La nostra condició és la de material sobrant, i la condemna procedeix de qui més afirma intentar protegir-nos. Creiem que les nostres pedagogies i pseudopolítiques eren populistes, però Pigem ens ensenya a reconèixer-les com a estrictament tecnocràtiques. Som prescindibles i se'ns aplicarà una concepció necropolítica basada en la robotització i en l'absoluta eficiència. Allò que era una distòpia fa mig segle, avui ens degrada, aliena, desposseeix, deprimeix i asfixia. I és per això que hi ha tanta ansietat desbocada que ningú no encerta a intentar entendre ni atallar. Com explica Marina Garcés, totes les polítiques són ja "de rescat", o d'urgència, sense distintiu ideològic, sense pausa reflexiva. El qui s'atreveixi a pensar és que es col·loca en contra d'alguna bona causa, per les quals no caben dubtes ni vacil·lacions. El ressort polític ha de ser una adhesió immediata, no una decisió meditada o conscient. Ja no és possible maquillar més el projecte generador de desigualtat que presideix la nostra societat ni dissimular que s'està produint una revolució autoritària d'abast mundial.

Pigem no ens explica res que no coneaguéssim. Encerta en l'arquitectura contudent de les seves asseveracions, per exemple quan oposa el concepte d'informació al d'atenció, i ens porta de la mà al lloc on hem de reconèixer que cal començar a expulsar els neofanàtics i "psicòpates" àvids de poder i riqueses grotesques de les nostres institucions. El nihilisme més salvatge s'ha instal·lat a la cúspide social d'Occident i no tenim ni idea de com limitar aquest poder parasitari i totalment extractiu. Els diners públics que abans servien per a cuidar-nos mútuament, ara es transfereixen gairebé automàticament a les grans multinacionals tecnològiques per comprar aparells estimulants. És el que acaba de passar al nostre país amb els diners que falten a les escoles, en mans de fundacions i multinacionals de les telecomunicacions.

No és el primer pensador que explora aquesta matèria al nostre país, i el seu llibre és, en algunes parts, excessivament esquemàtic. Tot i això, no podem deixar d'atendre una realitat tan preocupant com la que descriu, i en cap moment els plantejaments de l'autor deixen de ser suggestius i potents, dins de la seva simplicitat exterior. El més important és que el seu estil és proper al lector mitjà, el més important és que pot resultar un bon element divulgador, com la pel·lícula del meteorit, dins d'un sentit més orientat al *mainstream* que a la reflexió acadèmica que cau en sac foradat perquè ara la investigació i la ciència ja no importen a ningú, sobreviuen només com a imitacions espectaculars.

Les acusacions de Pigem tenen l'avantatge que no sonen ni a les presumptes certeses consoladores amb què ens aquieten o neutralitzen les administracions, i també eviten caure en la conspiranoia apocalíptica pròpia dels subproductes alarmants a l'ús. Sacsejats pels afluïons d'informació dubtosa i el terraplanisme mental, s'agraeixen els discursos reflexius sobre la bogeria dels poders sobreestats que s'escapen del nostre control democràtic i ens intoxiquen amb les seves xerrameques altament lucratives.



Opinió

Anatomia de les tres P (Pandèmia, Postveritat i Pigem)

— Iris Parra Jounou

El que explica Pigem, és a saber, que existeix un "complex tecnofinancer" internacional que està convertint tots els éssers humans en satèl·lits prescindibles de grans empreses que els utilitzen com a font de matèria primera, encaixa amb l'anàlisi d'altres especialistes que ja havien advertit del mateix perill, fins i tot abans de l'esclat de la pandèmia. Estem pensant, fonamentalment, en el també suggestiu *Ciberleviatán*, de José Mará Lasalle (Arpa Editores). Però també en els treballs de Marina Garcés, que ens ensenyen com ens han robat la possibilitat d'influir sobre el nostre món, o els de Joan-Carles Mèlich, que ens ensenyen com ens han robat el nostre present, o els d'Edgar Cabanas, que ens ensenyen com ens roben la nostra autenticitat i la nostra voluntat autònoma. Circula traduït el pensament de Franco Berardi, que ens ensenya com ens han robat el futur. I havíem llegit la història de l'enorme frau neoliberal a Marta Peirano, i els seus efectes sobre la psicologia i la salut dels treballadors creatius als llibres de Remedios Zafrá. Fins i tot tenim literatura d'aquest fenomen insalubre a la novel·la *Clavícula*, de Marta Sanz (Anagrama).

Si mancàvem d'esperança és perquè gairebé ningú no s'atrevia a parlar clar, sense semblar un *friki*. És molt important que aquest assaig, i d'altres que caminen en la mateixa direcció, es llegeixin i es comentin i que la societat sigui permeable a la seva influència. Amb una escena política i educativa reduïda a una avorrida mascarada, condemnats a veure la nostra vida reduïda a simulacres comercialitzats, s'ha produït una cosa relativament important: ja és insostenible la tesi segons la qual la digitalització de les administracions i de l'ensenyament obligatori siguin mesures "progressistes". Ben al contrari, es tracta de projectes ultrareaccionaris que aplaudim i celebrem amb una ingenuïtat alarmant, com si ningú ens n'estigués advertint. Llibres com el de Pigem ens indiquen fins a quin punt estan en perill els nostres drets més bàsics. El diagnòstic és sobre la taula: falta l'impuls polític, la força realment liberal i realment democràtica que s'erigeixi com a contrapoder i ens permeti començar a pensar en una alternativa humanista, dialogant i autònoma.

Ja no passen les mentides sobre felicitat immediata i sobre un món verd, moral, confortable, sostenible i millor. Són mites publicitaris fàcilment desmuntables. Per nosaltres només quedarà l'abocador. La digitalització imposada és un moviment autoritari que afecta el planeta sencer, i el nostre deure és reaccionar en un sentit il·lustrat, desemmascarador i civilitzat. L'àgora democràtica, l'espai habermasià de diàleg obert i l'escenari científic lliure de burocratismes ha estat engolit ja per les postveritats associades al món hipertecnificat, hipernormativitzat i hipermercantilitzat, en què els governs són les marionetes dels líders deificats que estímem i admirem. El primer pas és detectar les neollengües que ens desposseeixen d'intel·ligència activa; el segon és habilitar l'espai de la recuperació humanística. El tercer és recuperar l'instint de conflictivitat que la *happycràcia* pretén aturar. Per descomptat, el més probable és que perdem. Construïrem algun dia l'espai autònom per a l'heterodòxia o continuarem constantment sota el perill que la nostra ment individual i col·lectiva sigui engolida pel nihilisme absurd del tecnocapitalisme transhumà? L'esquerra no pot continuar ancorada a l'embadaliment huxleia, sinó que ha de començar a estudiar i centrar el focus sobre el problema acabat d'identificar de l'extremisme tecnocràtic, que ens impedeix imaginar i desenvolupar polítiques d'igualtat.

Fes-te subscriptor de Núvol

Suma't al digital de cultura i gaudeix d'un munt d'avantatges



Participa en sortejos setmanals i guanya llibres



Rep la revista anual en paper



Accedeix a la Biblioteca del Núvol



Aconsegueix descomptes culturals

Subscriu't a Núvol

COMENTARIS

→ Inicia sessió per deixar un comentari

TAMBÉ ET POT INTERESSAR



Suplement literari

Faves Tendres #122

— Núvol



Crítica

Les criatures de Clàudia Arqués

— Matthew Tree



Crítica

Braquiosaure estima braquiosaure

— Vero García

EN PORTADA



Vet-ho aquí

Vaivens editorials

— Carlota Rubio

Vet-ho aquí

Les carxofes de Déu

— Agus Izquierdo

Opinió

Tom Cruise i Albert Serra

— Joan Burdeus

Properament

Tapets per a Picasso

— Júlia Brustenga

EL MÉS VIST

- 1 Ramon Gras: "Hem validat les intuïcions de Cerdà 150 anys després"
— Joan Burdeus
- 2 — Griselda Oliver i Alabau
Els 10 errors més freqüents en català
- 3 La soledat de la cambra fosca
— Oriol Puig Taulé
- 4 Alcarràs i la invasió dels presseguers
— Agus Izquierdo
- 5 Un poema pel dia del treballador: L'Elionor
— Núvol

NÚVOL

[Sobre Núvol](#) [Publicitat](#) [Contacte](#)

Segueix-nos:

© Núvol.com 2022 [Avis legal](#) [Política de privacitat](#) [Normes de participació](#)
 Amb la col·laboració de: Generalitat de Catalunya
 Departament de la Presidència